

VOORZITTER TOPTEAM TUINBOUW LOEK HERMANS

‘Aantrekkelijk tuinbouwonderwijs met mensen uit de praktijk’

TEKST EN FOTOGRAFIE TON VAN DEN BORN

Kort voor kerst verscheen de human capital agenda voor tuinbouw en uitgangsmaterialen en agro & food. Voor het tuinbouwdeel was Loek Hermans, voorzitter van het topteam, verantwoordelijk. De inzet: aantrekkelijker tuinbouwonderwijs en meer jongeren naar de sector.

Loek Hermans bladert in de gedrukte versie van de human capital agenda (hca), vers van de pers. Hierin worden de speerpunten voor onderwijs en bedrijfsleven in de groene topsectoren tuinbouw en uitgangsmaterialen en agro & food gepresenteerd. Met concrete voorstellen om jongeren naar die sectoren te krijgen en ze daar zo goed mogelijk op te leiden.

Aansluiten

“Wat er nu allemaal op het groen onderwijs afkomt?” begint Hermans. “We hebben allereerst te maken met de concurrentieslag om talent, dat steeds schaarser wordt, aan ons te binden. Er komen immers steeds minder jongeren. Het betekent dat je als sec-

tor aantrekkelijk moet zijn. Sexy.”

“Als de discussie rondom tuinbouw dan gedomineerd wordt door de vraag of Roemenen en Bulgaren hier zouden werken, dan is dat niet goed. Niet vanwege die Roemenen en Bulgaren, maar er speelt veel meer in de tuinbouw dan alleen oogstwerk, dat bovendien toenemend gerobotiseerd gebeurt. Voordat ik bij de tuinbouw betrokken raakte, kende ik bij wijze van spreken nauwelijks het verschil tussen bloemkool en broccoli, maar ik heb gezien dat het een heel dynamische en creatieve wereld is, en een high-techwereld. Mensen willen werken in een sector die internationaal is. Dat beeld moet je neerzetten. Je moet je afvragen: hoe sluit ik aan bij de belevingswereld van jongeren? Als je dat niet lukt, kun je campagne voeren wat je wilt, maar dan kom je er niet. Je kunt niet iets verkopen wat ze niet willen. Dat pikken ze niet.”

Drie elementen

“Het tweede is dat het onderwijs aantrekkelijker moet zijn. Dat kan door mensen uit de praktijk in dit onderwijs te halen en de belemmeringen hiervoor aan te pakken. Bij-

voorbeeld dat je alleen met aantoonbare bevoegdheden les zou kunnen geven. Dat is een van de kernpunten die we in de hca stevig benoemen. We willen mensen naar het onderwijs halen die volop bezig zijn met bedrijfsontwikkelingen. Al is het maar voor een paar uur per week. Dat stimuleert jongeren enorm.”

“Een derde element is je realiseren dat de sector vanwege de trends en ontwikkelingen ook veel ict'ers, veel marketingmensen en veel economen nodig heeft. Als je je alleen op de groene kant van de sector richt, laat je te veel liggen. Dus de sector moet laten zien hoe interessant hij is, de bevoegdheidsregeling moet worden aangepakt en je moet zorgen dat jongeren vanuit alle kanten de sector instromen.”

Concentreren

Hermans werd in februari 2011 voorzitter van de tuinbouwkoepelorganisatie Greenport Holland. Half februari werd het topteam tuinbouw en uitgangsmaterialen geïnstalleerd, onder voorzitterschap van Timo Huges, algemeen directeur van bloemenveiling FloraHolland. Onder diens leiding is het topsectoradvies uitgebracht. Hermans nam het een paar maanden later over en zorgde voor de totstandkoming van de uitvoeringsagenda.

“We hebben een uitwerking gemaakt. Hoe houd je bijvoorbeeld gediplomeerden op mbo-niveau 3 en 4 in de regio waar ze nodig zijn? Door opleidingen daar te concentreren.”

Die gedachte is niet nieuw. Hermans zoekt een publicatie op die hij als voorzitter van MKB Nederland in 2010 publiceerde. In dit Sectorinvesteringsplan mbo 2011-2016 staan

Loek Hermans

Loek Hermans (1951) is sinds 2007 lid van de VVD-fractie in de Eerste Kamer. Hij was onder meer Tweede Kamerlid (1977-1990), burgemeester van Zwolle (1990-1994), Commissaris van de Koningin in Friesland (1994-1998), minister van Onderwijs, Cultuur

en Wetenschappen (1998-2002) en voorzitter van MKB Nederland. Sinds februari 2011 is hij voorzitter van Greenport Holland, koepelorganisatie voor de tuinbouw. Hij is ook voorzitter van het topteam voor tuinbouw.

Topsector tuinbouw en uitgangsmaterialen

De topsector tuinbouw en uitgangsmaterialen vertegenwoordigt het plantaardige complex. Uitgangsmateriaal is bijvoorbeeld pootgoed, plantgoed en zaaizaad. Het gaat om bedrijven in verwerking, toelevering, productie, handel en distributie.

voorstellen hoe mbo-instellingen samen met bedrijven veertig centra voor innovatief vakmanschap kunnen opzetten, een aanpak die is overgenomen in het topsectorenbeleid.

“Kijk bijvoorbeeld naar de chemie. Je hebt ook daar niet alleen hbo en wo nodig, maar ook mbo. Dat doe je door opleidingen neer te zetten bij Geleen, Rotterdam of Terneuzen, zodat leerlingen les kunnen krijgen vanuit de bedrijven daar en stage kunnen lopen in de regio. Onderwijs en bedrijfsleven dicht bij elkaar. Daarvoor is vanuit OCW geld beschikbaar. Zoiets kun je ook voor de tuinbouw doen. Met greenports. Dat zit in de hca.”

De tuinbouw werkt al langer aan imago en toestroming van jongeren. Zo startte een paar jaar geleden het greenportsbeleid om de tuinbouw vooruit te helpen. “Die aanpak heeft effect gehad, dat is evident. Zonder de greenports was de tuinbouw nooit een topsector geworden. Maar het was nog een hele *tour de force* om voor heel die versnipperde sector - 45.000 bedrijven, dertien organisaties - alle ideeën bij elkaar te brengen in één plan.”

De motor

“Hoe gaat het verder met de tuinbouw in Nederland? Economisch gezien is het heel lastig. We hebben een enorme tik gehad van de EHEC-uitbraak. Verder zie je dat de markt enorm aan het veranderen is. De producent-consumptieverhoudingen worden anders. Je krijgt steeds meer *local for local*-productie. In Engeland bijvoorbeeld. Bij deze

productie kunnen Nederlanders betrokken zijn, maar het gebeurt wel daar, in Engeland. Er zijn dan ook mensen nodig met talentkennis, mensen die internationaal kunnen denken, want een bedrijf kan besluiten om te produceren in Duitsland of Rusland. Nee, de productie verplaatst zich niet zozeer naar lagelonenlanden, dat geloof ik niet. Bij bloemen kan dat misschien, maar bij groenten en fruit ligt het anders.”

“Hoe dan ook denk ik dat de internationalisering nog steeds groter wordt. De uitdaging is dan: kunnen we onze positie van nu behouden, onze knowhow ontwikkelen en exporteren, maar wel hier de motor houden? De tuinbouw gaat veranderen. In het geheel van productie, zaadveredeling, distributie en handel komen de komende tien, vijftien jaar nieuwe verhoudingen tot stand. Dat vraagt reactie. Als je blijft zitten waar je zit, ben je straks heel veel van je positie kwijt.”

Handjes

“Voor het onderwijs betekent dit op alle niveaus voldoende mensen opleiden. Het hbo is nodig om de schakel te maken van wetenschappelijk onderzoek naar toepassingen in de praktijk. Met lectoren. En we kijken naar onderzoek zoals neergezet door KNAW en NWO (instellingen die coördinatie en financiering van universitair onderzoek regelen, red.). Wat komt er bijvoorbeeld uit fundamenteel onderzoek naar schimmels of de bodem? Wat kunnen we met die kennis? We worden

in Nederland geroemd om dergelijke kennis en de relatie tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid. Dat vasthouden en de schakeling maken: daarin kunnen we nog wel verbeteren.”

“Verder heb je niet alleen de wetenschappelijke kennis,

‘Zonder de greenports was de tuinbouw nooit een topsector geworden’

maar ook de gouden handjes nodig. Goed mbo, niveau 3 en 4, wordt steeds belangrijker voor het functioneren van bedrijven, want anders dondert het fundament in elkaar. Ook als minister van OCW heb ik dat altijd gezegd, want 40 tot 50 procent van de jongeren gaat naar vmbo-mbo.”

2012

“Ik denk dat onderwijs in 2012 vooral met het organiseren van de centra voor innovatief vakmanschap aan de slag kan. Die centra komen in het Westland, Aalsmeer, bij Venlo, in Brabant misschien, hoeveel precies kan ik niet zeggen. Verder krijg je de discussie over de

bevoegdheidsregeling en de docenten vanuit bedrijfsleven. Zorg ervoor dat in de scholen echt mensen uit bedrijven komen, voor zover het nog niet gebeurt.”

“Tegen het hbo zou ik zeggen: kijk eens goed naar je lectoraten. In hoeverre kun je inspelen op trends zoals *local for local*, internationalisering, verstedelijking, obesitas, gezondheid en een andere consument-producentverhouding. Morgen (10 januari, red.) spreek ik voor Horeca Nederland. In die sector zie je dat het menu vaker met groenten begint. ‘Wilt u daar vis of vlees bij?’ Een heel andere benadering. Dat soort ontwikkelingen zijn ook voor onderwijs van groot belang.” ■

Kijk voor links naar de websites [hca](http://www.hca.nl) en [greenportholland](http://www.greenportholland.nl) en het Sectorinvesteringsplan mbo 2011-2016 op www.groenonderwijs.nl > editie 1